

Tweëntwintig Nederlandse economen

In 1939 verscheen van de hand van Agatha Christie de bestseller *Tien kleine negertjes*. Het is hier niet de plek om hier uit te leggen waar het boek over gaat, maar het liep niet goed af met de tien personages in het boek, nadat ze een voor een het veld moesten ruimen. Recentelijk kwam BNR Radio met een eigentijdse versie van het boek van Agatha Christie waar 22 Nederlandse economen in voorkwamen. En u raadt het al: ook met deze 22 Nederlandse economen liep het niet goed af. Want waar gaat het om? In een recente BNR-enquête onder economen (ondergetekende inclusief) over het kabinetsbeleid tijdens de crisis werden 22 Nederlandse economen ondervraagd over oorzaken van, en oplossingen voor, de crisis. In de eerste akte bleek

dat, onafhankelijk van elkaar, de 22 Nederlandse economen het beter wisten dan het gehele kabinet-Rutte bij elkaar. Daarmee was de toon gezet. In de tweede akte ging het echter mis. Diezelfde 22 economen waren het niet alleen oneens met het beleid van het kabinet-Rutte maar ze waren het onderling ook nog eens oneens. De tweespalt die hen al jaren uiteen had gedreven in het doorgronden van de crisis, kwam samen in deze ene enquête en bezegelde daarmee hun lot. De laatste akte is nog in volle gang maar de lezer voelt dat de dreiging in de lucht hangt. In de laatste akte zullen de 22 Nederlandse economen onder de kakofonie aan meningen bezwijken en de conclusie is haarscherp: de opvatting van economen doet er niet toe, en zeker niet voor het beleid.

Deze conclusie echoot door in een recent onderzoek van Paola Sapienza en Luigi Zingales in het mei-nummer van de *American Economic Review* (AER). Sapienza en Zingales (2013) waarschuwen ervoor om het beleid niet al te veel te baseren op de opvattingen van economen. De reden hiervoor is verrassend simpel: economen weten ook niet alles en als economen ergens geen verstand van hebben dan verschilt hun opvatting niet van die van een niet-econoom. Daar staat tegenover dat als economen menen wel ergens verstand van te hebben, dan geven ze de antwoorden uit de economiehandboeken zonder rekening te houden met de geldigheid van de veronderstellingen. De auteurs baseren dit op een onderzoek onder Amerikanen, maar een vergelijking met Nederland lijkt gerechtvaardigd. Uit het onderzoek van Sapienza en Zingales blijkt dat de gemiddelde Amerikaan en de econoom nauwelijks verschillen in opvatting als het gaat om typisch Amerikaanse voorbeelden als een voucher-systeem voor het onderwijs van hun kinderen of het redden van de auto-industrie in de VS tijdens de

ALBERT JOLINK

Universitair hoofddocent aan de Erasmus
Universiteit Rotterdam

crisis. De verschillen worden groter wanneer er een redenering achter ligt, zoals “de werkloosheid in 2010 was lager ten gevolge van het redden van de auto-industrie”. Iets meer dan de helft van de gewone Amerikanen is het hier mee eens, maar van de Amerikaanse economen is 85 procent het ermee eens. Voor de gewone Amerikaan gaat het vooral om de werknemers in de auto-industrie die al dan niet geofferd worden op het altaar van de globalisering. Maar voor de economen geldt een complex aan argumenten waarin directe en indirecte effecten worden geaggregeerd tot een theoretisch werkgelegenheidsvoordeel dat verder reikt dan alleen de auto-industrie. De auteurs verklaren dit omdat economen zich geroepen voelen het voor andere economen wenselijke ant-

woord te geven en te denken in handboektermen. De auteurs menen ook dat, en passant, het behoud van economische reputatie belangrijker is dan een goed beleidsadvies. Het beeld dat oprijst uit deze studie in de AER is er een waarin óf economen het ook niet weten en dus weinig toevoegen, óf wel iets roepen maar weinig te maken heeft met de werkelijkheid.

Dat geeft uiteraard te denken: de 22 Nederlandse economen in de BNR-thriller hadden wel een antwoord op de vragen over de crisis, maar gaven, door de diversiteit in de uitkomsten, niet de voor andere economen wenselijke antwoorden. Hierdoor, Sapienza en Zingales indachtig, gaven de 22 Nederlandse economen er ofwel blijk van dat de crisis een moeilijk te begrijpen verschijnsel is, ofwel er circuleren meerdere (en afwijkende) leerboeken over de crisis in Nederland. Voor een niet-economisch geschoolde beleidsmaker, zo stel ik mij voor, helpen beide benaderingen niet echt en lijkt het nog het meest efficiënt om de potpourri van opvattingen van de economen maar even te laten voor wat ze zijn. Voor economen is het des te pijnlijker om, niet zoals bij Agatha Christie een voor een, maar als beroepsgroep afgeserveerd te worden. Dat kan niet de bedoeling zijn. Er ligt een schone taak voor de 22, 2200 of 22.000 economen om te komen tot een goed verhaal over de crisis en het crisisdrama dat zich voor onze eigen ogen voltrekt. Economen dienen dit serieus te nemen en tot een goed einde te brengen. Dit is allang geen ‘boeiende tijd voor economen’ meer; dit is een dramatische tijd.

LITERATUUR

- Christie, A. (1994) *Tien kleine negertjes*. Amsterdam: Luitingh-Sijthoff.
Sapienza, P. en L. Zingales (2013) *Economic experts versus average Americans*. *American Economic Review: papers and proceedings*, 2013(mei), 636–642.

De auteur heeft verklaard dit artikel alleen te publiceren in ESB en niet elders

te publiceren in wat voor medium dan ook. Het is wel toegestaan om het artikel voor eigen gebruik en voor publicatie op een intranet van de werkgever van de auteur aan te wenden.